

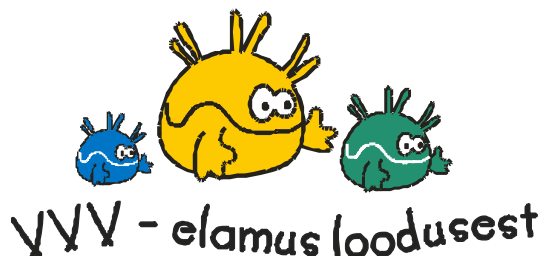
VVV veerud

Elektrooniline kuukiri

Nr 6. juuni 2019

Vapramäe–Vellavere-Vitipalu Sihtasutus

www.vvvs.ee

PEAGI ASETLEIDVAD SÜNDMUSED JA UUDISED

6.juulil kell 11.00 matkapäev jalgrattamatk

Ootame teid laupäeval 6. juulil vahvale rattamatkale kell 11:00 (start Elva raudtejaam). Plaanis on sõita rattaga, mänguline olla ja nautida loodust.

Matk on tasuta, toetab VVV SA.

Seikluste rajal väike piknik, teeme ühise laua kuhu kõik saavad midagi asetada. Registreerimine maarja.vuin@gmail.com või 53439356 (sõnumi võib saata nimega/nimedega).

Kodus võib juba otsida välja maailma parima nalja, parimatele auhind ☺

Maarja ja Jana (retkejuhid) . PS! Tempo valikul arvestatakse grupiga.

Registreerime lapsi VVV kunstilaagrisse 12.-14.august

Laagri ajal ööbivad lapsed kodus. Laager on osalustasuga.

Ootame laagrisse kunstihuvilisi kooliealisi lapsi.

Lisainfo ja registreerimine sihtasutus@vvvs.ee, tel 50 88 359

VVV TEGEVUSED

1. juunil toimus matkasarja kanuumatk

Matkasarja kanuumatk sai sel korral alguse Tartu Maratoni sillalt Elva lähedal. Startis 30 kanuud. Igal matkasarja matkal on alati oma teema ning sellel aastal oli selleks veekasutus, et juhtida tähelepanu vee säästmisele ja hoidmisele. Arvasime, et kõige paremini saame teemat lahti seletada läbi mängu. Tegemist oli viskemänguga, kus visates eri kaugustel olevate sedelite juurde sai teada iga kord midagi kasulikku. Mäng toimus soojendusena enne jäele minekut. Peagi oli aeg ka jõeale minna. Sel korral läbiti rada väga kiiresti. Ligi 10 km rajalt saabusid esimesed paari tunni pärast ning ega ka teised palju hiljem tulnud. Kuna ilm oli ilus jäädi pikemalt, nauditi suppi ja A. Le Coq'i poolt toetusena saadud karastusjooki. Matkasarja matka toetasid SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, A. Le Coq ja Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sa.

4. juunil lõime kaasa Nõo huvitegevuse laadal

Huvitegevuse laad toimus Nõo Muusikakooli pargis, kus tutvustati erinevaid huvitegevuse võimalusi Nõo vallas. Vapramäe Loodusmaja oli seal kohal binokulaaridega, mis kutsus meie telki vaatama nii suuri kui väikeseid.

6.-9. juunini toimus öppereis Lätti

Lätis on veel palju avastada

Juuni esimese nädala neljapäeval sõitsid Elva puhkepiirkonna retkejuhid ja partnerid öppereisile Lätti, et koguda ideid, kuidas edaspidi meie matkaradu ja loodusõpet veelgi põnevamaks teha. Öppereisi toetas LEADER programm, marsruudi pani kokku MTÜ Koolitus- ja nõustamiskeskus Hared. Kõiki peatuspaiku ja seiku siin üles lugeda ei jõua, peatume neil, mis enim muljet avaldasid.

Reisishiks oli Kurzeme

Suund võeti Kurzeme, ehk Kuramaa poole ja esimene peatus tehti Põhja Kuramaal Kemberi rahvuspargis ja külastuskeskuses. Lätis on neli rahvusparki, kõige suurem ja tuntuim neist on Gauja rahvuspark. Kemberi rahvuspark loodi 1997 ja on saanud nime keskuse, kunagise sanatooriumi – ja kuurorti järgi, mis otsapidi Jurmala osa. Metsamaja nimelises turismi- ja looduskeskuses pakutakse loodusõpet ja loodushariduslikke teenuseid oma piirkonnas ja kaugemalgi. Peamised teemad on meri, mets, niidud ja luited. Kui vaja, tulevad keskuse loodusgiidid ka suurtele avalikele sündmustele loodushariduslike mängude ja näitustega kohale. Hooajal on abiks vabatahtlikud, kelle järelkasvu eest hoolitseb keskus ise, luues kampaaniate käigus nn fännklubisid.

Valguma pasaule looduspargis paluti meil enne tunnetuslikule rajale minekut paljajalu võtta. Jalanõud võis jätta avarasse hoidlasse külastuskeskuse kõrval. Kõheldes lasime varbad vabaks ja astusime oma roosade ja õrnade jalakestega esimesed sammud mööda kruusa, seejärel kõndisime või tippisime vaikselt ja valjemalt oiates mööda ümaraid ja teravaid kive, kuuse ja männikäbisid, multši, liiva, mulda ja muda, aga ka klaasikilde, plasti ja vett ning see oli tõesti meeldejääv tunne. Lohutuseks tulitavate taldadega rändajatele olid rajale püstitatud ülisuured ja väga ilusad loodusfotod ning tšakrate-huvilised said näitlike tahvlite abil teada, mis need on ja kuidas töötavad. Raja lõpus pesime jalad puhtaks ja õhkasime üksmeelselt, et rada oli tõesti piisavalt tunnetuslik!

Sarnase vaimustusega nautisime Laumus tegutseva eraettevõtja talumaadele rajatud temaatilisi loodusradu, millest kõige enam inspireeris Mesilase rada. Asjatundliku giidi saatel rajal lihtsate atraktsioonide juures peatudes saime selgelt ja meeldejäävalt aimu mesilaste elust, kuni lõpuks ise, juba teadjamatena ja mesinike kaitserõivastuses päris toimivat mesilastaru uurisime. Kiiremad said ka värskelt kogutud mett maitsta, mmm.

Liivimaa ja luited

Ehkki selles Liivimaa nurgas asustus väga tihe enam pole, on vähesed kohalikud ka hakkajad ettevõtjad. Kaulini talu permees on oma kunstiande, kollektsionääri kire ning tehnilise taiplikkuse sidumisega muutnud talu elamuslikuks külastuspaigaks, kus igal sammul käsitööle ning leidlikkusele au võib anda. Sõitsime ajaloolise Ärlava rongiga 750 meetrit ümber taluhoovi, uurisime omatehtud kaarikautosid, kivilabürinte ja altareid, tegime raudteejaama tagakambris sisseoste ja tuju läks järjest paremaks.

Roja meremuuseumi järel oli selge, et Kolka ja sealsed liivlaste kogukonna elumärgid pole enam kaugel. Liivlased on küll Läti põlisrahvas, kuid laiemalt ilmselt ka kogu Lõuna-Eesti keelt mõjutanud sugulasrahvas. 2011. aasta rahvaloenduse järgi elas Lätis 250 liivlast.

Veel 20. sajandi keskel rääkis liivi keelt üle 1500 inimese. Meid ootas ees külaskäik Kolkas asuvasse liivlaste kogukonna keskusesse ning liivi tallu, kus lubati head ja paremat ka kõhutäiteks. Kolka nimi on mõistagi liivikeelene ja tähistabki sõna otseses mõttes kolgast, nagu eesti keeleski. Kolka neeme tipus kohtuvad kaks merd - Liivi laht ja Läänemeri. Meresõitjate jaoks on see ohtlik paik veealuse kari ja tormi ajal kokku pörkuvate kuni seitsme meetriste lainete tõttu. Meie rännaku ajal oli tuulevaikne ja julgemad kastsid end Läänemerre, sest sealne vesi tundus Liivi lahe omast soojem.

Liivlaste äsjaavalminud kaasaegses kogukonnakeskuses Kolkas tegutseb ka turismiinfopunkt, sealt leidsime oma rõõmuks kogunisti eestikeelseid Liivimaa tutvustusi. Mazribes asuv, 1939.aastal valminud rahvamaja on muljetavaldavalt stiilne ehitis ses muidu tagasihoidlikus maanurgas, kuid seekord seal peatust ei tehtud. Läksime joonelt vastasasuva talu õuele külaliste vastuvõtuks kohandatud aita ja lasime särtsakatel kokkadel endile liivi rahvustoite tutvustada. Kõik oli tuttav: puder meenutas kangesti meie mulgi putru ja viljakohvi kõrvale sai mekkida kohupiimakorpi. Mazribest veidi edasi minnes peatusime Vaides, kunagises metsavahi majas, kus teine korrus kuulus leitud sarvede, kihvade ja sulgede kollektsioonile. Väljapanek pani ahhetama ka kogenud sarvesõbrad. Müstiliste istumispaikadena troonisid kõige keskel sarvedest põimitud tugitoolid, šamaanidele justkui loodud.

Uus hommik tervitas meid Slītere rahvuspargis samanimelise tuletorni juures, kuhu nüüd oli sisse seatud loodusteemaline näitus ning majakavahi majja kenasti mahutatud looduhariduskeskus. Keskus jäi meelde võimsa, keset tuba läbi lae kõrguva tamme ehtsana tunduva mulaažiga, koos sinna juurde kuuluva fauna ja flooraga. Võtsime sealt kaasa idee, kuidas lindude häält lihtsalt selgeks õppida saaks. Lähedalasuvad loodusrajad - putukate õpperada ja põlismetsa rada olid hästi läbimõeldud, tutvustades ilmekalt erinevaid looduskeskkondi: merd, metsa ja niitu.

Luidetest Kuramaal ei saa üle ega ümber sõna otseses mõttes. Meile pakuti ekstreemset elamust, läbida luiteala nõukaaegse sõjaväeauto KAS 66 kastis. Oli tõesti ekstreemne, luited kõrged ja ausad ning kui asusime teele jäävat jõge ületama, ununes ka seni kimbutanud merehaigus, sest hetkeks oli kreen nii suur, et olin kindel, meie kallid koorem

kukub otse kiirevoolulisse jõkke. Muidugi ei läinud, aitas ka mõnus ühislaul, mis hirmu ja läikiva südame vältimiseks üles võeti.

Dundaga, Talsi ja kunstid

Läti armsad väikesed linnad ja linnakesed üllatavad heakorra ja viimistletud tänavasillutistega., idülliliselt mõjusid nii Dundaga, kui Talsi. Dundaga on küll pigem külakeskus, kuid mõjus suure keskaegse lossi ja huvitavate kultuuriliste radade ning siiani säilinud piima ning villatööstuste tõttu elava ning toimiva keskusena. Varahommikul avas kohaliku meierei pood ukseid ja Läti reisi kõige parema sõira ostsite just sealt.

Talsi on piirkonna keskus koos hästihoitud ning kujundatud vanalinnaga on imearmas. Värvet sellele lisab uudne projekt „Art Blooms in Talsi“ (Kunst õitseb Talsis). Kunstiteoste tutvustamisele suunatud orienteerumismäng haaras ka meid ja nii otsisid osad kuni hämardumiseni kesklinna peidetud reproduktsoone nagu andunud kunstifännid. Ühel hetkel süttis tänavavalgustus ja tänu üle tänavate tõmmatud lateralintidele avanes hilistele uitajatele seitsmele mäele rajatud linna ilu uues lummavas valguses.

Kunsti leides ja mõtestades jätkus meie rännak ka suures vabaõhu skulptuurimuuseum-pargis Pedvales. Pargi rajamisega tegi 1992. aastal algust tuntud Läti skulptor Ojars Arvids Feldbergs. Tema unistus on tänaseks suures osas täitunud, pargis toimuvad rahvusvahelised kunstnike loomepäevad, mille käigus loodud teoseid vabas looduses eksponeeritakse. Teoste juures ei ole pealkirju ega autoreid, et vaatajad saaksid segamatult loodut mõtestada.

Kunst on ka kohalikest viinamarjadest maitstva veini tegemine, isegi Lätis, mis meist pisut lõuna pool. Drubazas talu on ses kunstis tunnustatud tegija, ning selle kinnituseks pakuti meile degusteerida kõiki võimalikke kohalikke maitseüansse. Veinist enamgi paelus retkejuhte noore peremehe algatus taastada talu maadel niidud ja sealne taimestik koos tänaseks haruldaste liikidega. Käisime selles omamoodi botaanikaaias huviga ringi, kuni saabuski hetk bussi nina taas Eesti poole keerata. Teel revideerisime sisuka õppereisi muljeid ja sõelusime kogutud ideid, et neid siinmail ellu viia. Millised need olid, saate aimu, kui ka edaspidi meie loodusprogrammidest ning matkadest osa võtate.

Eeva Kumberg

„Mesilase rajal“

15. juunil toimus õppepäev taimedest

Õppepäeva teemaks oli „suvised aasa- ja metsataimed“. Matk toimus Elva jõe äärsel luhahainamaal ja Illi telkimisplatside juures. Teekonna pikkus oli tõenäoliselt kilomeetri ringis, kuid liikusime seda kolm tundi. Ühelt poolt oli põhjus selles, et luht oligi väga liigrikas ning teiselt poolt oli tegemist tõeliste taimehuvilistega. Samuti oli juhendaja Elle Roosaluste väga suurepärase teadmistega ning oskas oma teadmisi põnevalt edasi anda. Lisaks taimenimedele ja tutvustamistele saime teada ka palju liigirikkusest, selle kadumise põhjustest ning teistest hetkel aktuaalsetest teemadest.

Sündmust toetasid SA Keskkonnainvesteeringute Keskus ja Vapramäe-Vellavere-Vitipalu SA.

25. juunist-29.juunini toimus looduslaager

Selleaastane looduslaager eristus teistest selle poolest, et osalejateks olid enamuses poisid. Kahekümnest lapsest vaid 6 olid tüdrukud. Sellele vaatamata tegutses grupp väga üksmeelselt. Laagripäevad olid teemade kaupa ära jaotatud. Ühel päeval keskendusime putukatele, käisime matkal, kogusime liike, määrasime ning hiljem said julgemad proovida ka nõelastamist. Laagri lõppedes saadi oma nõelastatud putukad kaasa võtta.

Laagris said lapsed orienteeruda kaardi järgi ja vaadata mis kujund nende liikumisest kokku tuleb, ehk tehti gps-kunsti. Lisaks sai uurida taimi-putukaid binokulaari all ja valmistada suvine küünlalatern. Igal päeval täideti vaatluspäevikut, kuhu sai kirja sel päeval enammeeldinud tegevused.

26.-27. Juunil toimus harrastuskalapüügi välipraktikum Peipsil

26. juuni hommikul startisime Vapramäelt, et minna kalandusalaseid teadmisi saada Peipsi järve äärde.

Alustasime „Peipsi järve elu toast“ kus lahke giid tutvustas meile näitust ja rääkis Peipsi järvest.

Edasi suundusime Nina külla Vaino turismitallu, kus algas kalandusteemaline programm. Alustuseks räägiti kalapüügivahenditest ja seadusandlusest, seejärel suunduti praktilisele tegevusele. Käidi kala püüdma ja paadiga järvel. Kala saadi üsna korralikult, kokku 3 eri liiki: ahven, kiisk, särg. Öhtupoole toimus õpe, kuidas kala toiduks ette valmistada, kuidas puhastada. Elevust tekitas viktoriin, mis oli koostatud meie poolt päeva kokkuvõtteks, et näha kui palju lastele meelde on jäänud. Selgus, et lastele olid ühtviisi hästi meelde jäänud nii kalaliigid, Peipsi järve teemalised andmed kui ka erinevate püügiriistade nimetused.

Järgmisel päeval tutvusime kaluriküla elu ja ajalooga ning uurisime millised selgrootud elavad Peipsi järves.

Kalapüügi praktikumi päevi toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

29. juunil toimus matkapäev „Põnnimatk“

29. juunil toimus Vapramäel Põnnimatk 2-4 aastastele lastele. Väikestele matkalistele olid ette valmistatud mängulised ja eakohased tegevused, mis panid lapsed liikuma ja liigutama. Tutvustati ka rajaäärseid taimi ning pärast matka peeti väike piknik. Kõik matkalised olid väga vaprast ja tundus, et rada võinuks pikemgi olla. Tagasisides avaldati soovi, et selliseid matku võiks sagedamini olla.

Anna-Liisa Peterson

VVV LOODUSÕPE

VVV maikuu programmid

Juunikuus viisime läbi 8 loodusõppeprogrammi.

ALANUD ON VVV fotokonkurss „Märka mind“

Tähtaeg 01. oktoober 2019

KONKURSI EESMÄRK on märgata ja jäädvustada looduses ka väiksemaid elus või eluta looduse elemente. Oluline on, et see, mida pildistad, nõuab eraldi märkamist või millel on eriline saamisluhu.

OSALEDA võivad kõik lastest täiskasvanuteni!

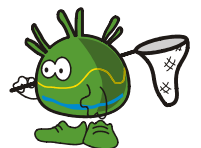
FOTOD saad saata internetis.

Žürii töös osalevad loodusfotograafid Arne Ader ja Urmas Tartes.

Tutvu fotokonkursi tingimustega kodulehel <http://www.vvvs.ee/?484>

Info telefonil 52 54 172 või triinu@vvvs.ee

Fotokonkursi läbiviimist toetavad Leader Programm, Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus.

VVV rahastatud projektid ja lõppenud projektid

Saime toetust SA Keskkonnainvesteeringute Keskuselt kolmele esitatud projektile:

1. „Kaitsekorralduskavades kavandatud meetmete rakendamine Elva maastikukaitsealal ja Keeri-Karijärve looduskaitsealal“.—projekti raames teostatakse eelpoolnimetatud aladel hooldus- ja niitmistööd ning teostatakse rekonstrueerimistööd 2 objektil.
2. „Harrastuskalapüügi välipraktikumid ja teabepäevad Elva piirkonna õpilastele 2020“ - Projekti raames viiakse läbi järgmised tegevused: üks kahepäevane kalandusealane välipraktikum, kaks talvist kalandusteemalist teabepäeva ja kaks kevadist kalandusteemalist teabepäeva Elva piirkonna õpilastele ning üks kalanduse teabepäev Elva piirkonna peredele.
3. „Aastaringsed keskkonnahariduslikud tegevused Tartumaal 2019-2020.a“ – Projekti raames toimuvad matkasari, üks matkamäng koolidele-lasteaedadele, üks teabepäev lasteaiarühmadele, 4 teabepäeva loodushuvilistele täiskasvanutele, üks teabepäev õpetajatele ja 4 loodusõhtut Vapramäe loodusmajas.

VVV temaatilised ja seiklusmatkad, ekskursioonid Elva Puhkepiirkonnas

VVV SA pakub välja mitmeid temaatilisi matku ja seiklusmatkade pakette ning erinevaid huvitavaid võimalusi looduses nii suurtele kui väikestele tähtpäevade pidamiseks.

Mida kujutavad endast matkapaketid: Loe kilokaloreid, Muistsete eestlaste jaanipäeva jälil või Saatus on nagu lillkapsapea, mis kasvab võrselt igas suunas, saad teada, kui külastad meie kodulehekülge.

Kui soovid pidada laste sünnipäevapidu looduse keskel, võid tutvuda meie sünnipäevapeode Mereröövliid aarete jahil või Väikese nõia sünnipäevapidu kirjeldustega.

Uudsena pakume ka mitmeid seiklusi täiskasvanutele, kus teiste seas võib pidada nii aarete kui fotojahti. Romantikat ihkajatele pakume paketti Laternaga öises metsas.

Kui soovid täpsemalt tutvuda meie matkapakettidega, siis leiad need meie kodulehelt: <http://www.vvvs.ee/?219>.

Küsi julgelt infot ka telefonilt 5088359.

Kui soovid meie juures sisustada terve päeva, siis marsruudid ja pakkumised leiad meie kodulehelt <http://www.vvvs.ee/?445>.

Liitu meie fännileheküljega: <http://www.facebook.com/VVSA>

Kui soovid liituda meie listiga, kuhu saadame uudiseid ja teateid, siis saad seda teha meie kodulehel www.vvvs.ee

Värsket infot meie tegemistest leiad VVV SA kodulehelt www.vvvs.ee

VVV õppeprogrammid leiad meie kodulehelt <http://www.vvvs.ee/?214>.

VVV matkapaketid leiad meie kodulehelt <http://www.vvvs.ee/?219>

Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus on mittetulundusühing, mis moodustati 1999. aastal. Asutajaliikmed on Nõo, Konguta ja Palupera vallad, Elva linn, Tartu Maaspordi Liit ja kolm eraisikut. Hiljem liitus Rõngu vald. Sihtasutuse eesmärk on Vapramäe, Vellavere ja Elva-Vitipalu maastikukaitsealade baasil kompleksse ja säästliku majandamisviisi kaudu puhkamisvõimaluste loomine, arvestades iga kaitseala omapära ja võimalusi. Sihtasutus propageerib rohelist mõttelaadi ja loodusvaimsust. Olulisel kohal SA tegevuses on loodushariduse edendamine piirkonnas.